

Qarabağın görkəmli simaları

Süleyman Vəzirov (1910-1973)

Dahi neftçi, tanınmış ictimai xadim, bacarıqlı təşkilatçı Süleyman Azadbəy oğlu Vəzirov 1910-cu ildə Şuşada ziyalı ailəsində dünyaya gəlmişdir. Atası Azadbəy Vəzirov Peterburqda hərbi təhsil almış və xüsusi tapşırıqlar üzrə polkovnik, anası Zəhra xanım isə dövrünün məşhur həkimi Kərimbəy Mehmandorovun qızı idi. Süleyman Vəzirov 1918-ci ildən Şuşa real məktəbində oxuyur, sonra Bakı sənaye-iqtisad texnikumuna daxil olur. Texnikumda oxumaqla bərabər, o, həm də kinomexanik köməkçisi işləyir. Texnikumu bitirdikdən sonra İliç buxtasında mədəndə çalışmağa başlayır.

1928-ci ildə Süleyman Vəzirov Azərbaycan Politeknik İnstitutunun dağ-mədən fakültəsinə daxil olur və oranı 1932-ci ildə müvəffəqiyyətlə başa vurur. O, yüksəkixtisaslı bir mühəndis kimi Pirallahı, Lökbatan, Qaraçuxur kimi neft-qaz yataqlarının işlənilməsində çalışmaqla yetişmişdir. Bir neçə il ərzində o, ixtisasının bütün pillələrini keçərək, mühəndis, böyük mühəndis, trestin baş mühəndisi vəzifələrində çalışaraq kamil mütəxəssisə çevrilir.

S.Vəzirov 1935-1937-ci illərdə "Molotovneft" trestində, indiki Əmirov adına Neftqazçıxarma idarəsində mədən müdirinin müavini, 1937-1940-cı illərdə "Qaçanoviçneft" trestinin, indiki Suraxanı Neftqazçıxarma idarəsinin baş mühəndisi vəzifələrində çalışmışdır.

1940-cı ildə o vaxt bütün geoloji kəşfiyyat işlərini, qazma, neftçıxarma və emal, habelə iri tikinti təşkilatlarını özündə birləşdirən Azneftkombinata baş mühəndis vəzifəsinə irəli çəkilmişdir.

O illərdə "Azneftkombinat" nəinki Azərbaycanın neft-qaz sənayesində aparıcı rol oynayırdı, eləcə də Sovet İttifaqında neft sənayesində həyata keçirilən işlərin 75%-i bu struktur ilə əlaqədər idi. 1941-ci ildə Azərbaycan maksimum, yəni

23,5 mln.t neft hasil etdi və kombinatın baş mühəndisi kimi S.A.Vəzirov Lenin ordeni ilə təltif olundu.

Çətin 1942-ci ildə S.A.Vəzirov "Azneftkombinat"a rəhbər təyin edildi. Süleyman Vəzirov "Azneftkombinatın" ilk azərbaycanlı rəhbəri idi. Bu isə çox şey demək idi. Mühəribənin ağır illərində dahi neftçi və təşkilatçı olmaq lazım idi ki, qarşıya çıxan və eləcə də çıxıbiləcək çətinliklərin öhdəsindən gələ biləsən. Bu çətin dövrdə - mühəribənin alovları içində yanan ölkədə Bakı neftinin cəbhəyə çatdırılması lazım idi. Yanacaq və neft məhsullarının daşındığı yollar düşmənin əlində idi. Neft və neft məhsullarının daşınması üçün yalnız bir yol qalırdı, o da Bakıdan Xəzər dənizi ilə Krasnovodsk - indiki Türkmənbaşıya. Lakin Krasnovodskda neftin saxlanması üçün çənlər yox idi. Süleyman Vəzirov Bakıda mövcud neft çənlərini, dənizdə tankerlərin yedəklərində Krasnovodskda aparılması təklifi ilə bu məsələni çox sadə bir yolla həll etdi. Bütün bu çətinliklərə baxmayaraq, Azərbaycan neftçiləri 1941-1945-ci illərdə 75 mln. ton neft, 22 mln. ton benzin və digər neft məhsulları istehsal edərək, plan tapşırığını xeyli üstələmişdilər.

Çətin müharibə şəraitində neft sənayesinin inkişafı sahəsində göstərdiyi xüsusi xidmətlərinə görə SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 24 yanvar 1944 tarixli sərəncamı ilə S.Vəzirov Sosi-

alist Əməyi qəhrəmanı, Lenin ordeni və Qızıl "Oraq-Çəkic" medalı ilə təltif olunmuşdu.

1946-cı ildə S. Vəzirov SSRİ Nazirlər Sovetinin təsdiqi ilə "Ölkənin cənub və qərb rayonlarında neft hasilatı üzrə Baş İdarənin" rəisi vəzifəsinə təyin edilir.

Nikolay Konstantinoviç Baybakov təşkilatçılıq bacarığına və neft sənayesindəki təcrübəsinə bələd olduğu Süleyman Vəzirova Qumdağ yatağının mənimsənilməsinə tapşırır. 1949-cu ilin mart ayında şəxsən Stalinin imzaladığı əmrə əsasən Süleyman Vəzirov "Turkməneft" Birliyinin müdiri təyin edilir.

Qumdağ yatağının kəşf edilməsinə və mənimsənilməsinə görə Süleyman Vəzirov SSRİ Dövlət mükafatına layiq görüldü. Bu dövr ərzində - onun işlədiyi dörd il yarımında "Turkməneft" birliyinin neft hasilatı iki dəfə artdı. Respublika hökumətinin zəmanəti ilə SSRİ Nazirlər Soveti 1954-cü ildə Azərbaycan SSR Neft Sənayesi Nazirliyini yaratdı. Azərbaycan Sov.KP-nin birinci katibi İmam Mustafayev onu yəni-dən respublikaya dəvət etdi və 1954-cü ildə Azərbaycanın birinci neft sənayesi naziri Süleyman Vəzirov oldu.

S.Vəzirov 1958-ci ildə Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin sədr müavini vəzifəsinə irəli çəkilmiş, 1959-cu ildə isə Azərbaycan SSR Xalq Təsərrüfatı Şurasının sədri təyin edilmişdir. Nikolay Baybakovun sözləri ilə desək, keçmiş Sovet İttifaqında Vəzirov bir nömrəli neftçi idi. SSRİ-nin neft sənayesində onu tanımayan yox idi. O, SSRİ-nin neft sənayesi naziri olanda həmişə təkrar edərdi ki, bura Süleyman Vəzirovun yeridir.

Süleyman Vəzirov 1973-cü ildə Bakıda vəfat etmişdir. Fəxri Xiyabanda dəfn olunmuşdur. Neft və qaz kəmərlərinin sualıtı hissəsinin çəkilişində istifadə olunan borudüzən gəmilərdən biri "Süleyman Vəzirov"un adını daşıyır. Bakıda adına küçə də var.